

ΕΤΗ ΛΙΝΗ

Ο
ΚΟΚΚΙΝΟΣ
ΜΑΝΔΥΑΣ

Συνωμοσίες στην
κοιλιά του Ευρώτα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΕΥΗ ΠΙΝΗ

Ο κόκκινος μανδύας

Συνωμοσίες στην κοιλάδα του Ευρώτα

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους
Σύλλογή Περιστερία – 211

Εύη Πίνη, *Ο κόκκινος μανδύας – Συνωμοσίες στην κοιλάδα του Ευρώτα*

Εικονογράφηση εξωφύλλου: Θανάσης Πέτρου

Σχεδιασμός εξωφύλλου σειράς: polka dot design

Επιμέλεια-διορθώσεις: Μαρία Σεβαστιάδου

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Εκτύπωση: Νέα Γραφή

Copyright[©] για την εικονογράφηση του εξωφύλλου Σ. Πατάκης

ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2020

Copyright[©] Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη) και Εύη Πίνη, 2020

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Φεβρουάριος 2021

ΚΕΤ Β433 ΚΕΠ 21/20 ISBN 978-960-16-8922-7

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Στον Δημήτρη,
για την έμπνευση και τις βόλτες στον Ταΰγετο*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ανήσυχα όνειρα	11
Αλκίφρων.....	20
Στα σκοτεινά	37
Το αγρόκτημα στο Έλος	50
Νυχτερινά τραγούδια.....	66
Κυνηγοί και θηράματα	78
Απώλειες	94
Ενός κακού μύρια έπονται.....	115
Λίγο πριν ξεσπάσει η καταιγίδα... ..	127
Δύσκολοι αποχωρισμοί	145
Τιμάνδρα και Διοτίμα	157
Σύγκρουση βασιλέων.....	175
Το ταξίδι.....	189
Στους Δελφούς	196
Λεωτυχίδας	210
Αποκαλύψεις.....	218
Αμφιβολίες	226
Εριφύλη	233
Αλλάζοντας θέση	244

Πέρασαν κιόλας δύο χρόνια... ..	251
Η πτώση ενός βασιλιά	260
Η τιμωρία του Απόλλωνα.....	267
Επίλογος: Θερμοπύλες	281
Παράρτημα	295

Ανήσυχα όνειρα

«**ΚΟΡΗ ΜΟΥ**, πού είσαι; Γιατί δεν απαντάς όταν σε φωνάζω;»

Η Διοτίμα στριφογύριζε ανήσυχα στον ύπνο της. Πάλι αυτή η φωνή... Τον τελευταίο καιρό έβλεπε συνέχεια το ίδιο όνειρο. Βρισκόταν σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο και άκουγε μια γυναίκα να την καλεί. Η γυναίκα ήταν κάπου έξω από το δωμάτιο και την καλούσε με ένα όνομα που δεν ήταν δικό της.

«Γιατί με φωνάζεις με αυτό το όνομα;» τη ρωτούσε με απορία. «Εμένα με λένε Διοτίμα».

«Όχι, όχι, λάθος κάνεις. Δεν ξέρεις» επέμενε εκείνη. «Έλα έξω να σου εξηγήσω».

Καθώς η γυναίκα δεν έπαυε να τη φωνάζει, η Διοτίμα σηκωνόταν εκνευρισμένη και πήγαινε να τη βρει. Αλλά όταν άνοιγε την πόρτα, ένα δυνατό φως την τυφλωνε και την ανάγκαζε να κλείσει τα μάτια. Το μόνο που προλάβαινε να δει ήταν μια σκοτεινή φιγούρα να της απλώνει το χέρι. Τυφλωμένη από το έντονο φως, άπλωνε κι εκείνη το δικό της, προσπαθώντας να πιάσει το χέρι της γυναίκας. Ήξερε πως είχε κάτι σημαντι-

κό να της πει, γι' αυτό και αγωνιούσε να την πλησιάσει. Όμως τα πόδια της δεν την υπάκουαν, θαρρείς και ήταν καρφωμένα στο έδαφος. Όσο κι αν προσπαθούσε, δεν μπορούσε να κάνει βήμα. Άπλωνε απελπισμένη τα χέρια της να αγγίξει τη γυναίκα που πλησίαζε. Ετοιμαζόταν να ακούσει κάτι τρομερό και κρατούσε την ανάσα της. Αλλά την επόμενη στιγμή, το όνειρο χανόταν, κι εκείνη ξυπνούσε απότομα.

Έτσι κι απόψε. Στο πιο κρίσιμο σημείο, τη στιγμή που την είχε πλησιάσει η μυστηριώδης γυναίκα, πετάχτηκε από το στρώμα της λουσμένη στον ιδρώτα. Η καρδιά της χτυπούσε δυνατά κι ένιωθε όλο της το σώμα μουδιασμένο. Για λίγες στιγμές δεν μπορούσε να καταλάβει πού βρισκόταν και κοιτούσε γύρω της ανοιγοκλείνοντας τρομαγμένα τα μάτια, αναζητώντας στο μισοσκοτάδο τη θολή φιγούρα του ονείρου. Έπειτα άρχισε να ξεχωρίζει κάποια γνώριμα σχήματα: το σκαμνί όπου κάθε βράδυ ακουμπούσε τα ρούχα της, το καλάθι με τα νήματα του αργαλειού... Από την απέναντι γωνία ακουγόταν η βαριά ρυθμική ανάσα του πατέρα της.

Σιγά σιγά η Διοτίμα άρχισε να ηρεμεί. Βρισκόταν στο σπίτι της, ξαπλωμένη στο στρώμα της πλάι στους δικούς της ανθρώπους, κι αυτή η γυναίκα δεν ήταν παρά ένα πλάσμα από τον κόσμο των ονείρων.

Ναι, αλλά γιατί έβλεπε συνέχεια αυτό το όνειρο, το ίδιο κάθε φορά; Μήπως ήταν κάποιο μήνυμα από τους θεούς; Ποιον να ρωτούσε; Τη μητέρα της; Ήξερε από τώρα την απάντησή της. «Μη με ζαλίζεις με τις ανοησίες

σου!» θα της έλεγε αυστηρά. «Δεν έχεις δουλειά να κάνεις;» Κι εκεί θα τέλειωνε κάθε συζήτηση. Η μόνη που θα μπορούσε να την ακούσει, να της δώσει κάποια συμβουλή, να την παρηγορήσει και να την καθησυχάσει ήταν η γιαγιά της, αλλά αυτή είχε πεθάνει πριν από δύο χρόνια.

«Αχ, γιαγιά, μακάρι να ήσουν εδώ...» μονολόγησε αναστενάζοντας η Διοτίμα. Στη σκέψη αυτή ένιωσε τα μάτια της να καίνε και τα έκλεισε σφιχτά θέλοντας να εμποδίσει τα δάκρυα, που κατέβαιναν σαν ποτάμι για να την παρασύρουν, όπως συνέβαινε κάθε φορά που έφερνε στον νου τη γιαγιά της. Είχε κλάψει πολύ στην κηδεία, αντίθετα με τη μητέρα της, που δεν είχε χύσει ούτε ένα δάκρυ.

Η Εριφύλη, βέβαια, είχε κάνει όλα όσα όφειλε να κάνει μια κόρη σε τέτοιες περιπτώσεις. Είχε ετοιμάσει τα λιγοστά και φτωχικά *κτερίσματα*¹ για τη νεκρή, ότι μπορούσε να διαθέσει μια οικογένεια *ειλώτων*,² είχε βάλει πένθιμα ρούχα, αλλά όλα αυτά τελείως ψυχρά. Σαν να μην κήδευε τη μητέρα της, αλλά μια ξένη. Τα κλάματα και οι συγκινήσεις την εκνεύριζαν. «*Φτάνει πια!*» φώναζε όταν έβλεπε δακρυσμένη την κόρη της τις μέρες μετά την κηδεία. «*Νομίζεις ότι θα συγκινηθεί ο Κέοβερος*³

1. Αντικείμενα που πρόσφεραν οι ζωντανοί στους νεκρούς για να τους συνοδέψουν στο τελευταίο ταξίδι.

2. Οι δούλοι των Σπαρτιατών. (Διαβάστε περισσότερα στο Παράρτημα.)

3. Άγιος σκύλος με τρία κεφάλια που φύλαγε τις πύλες του Κάτω Κόσμου.

από τα δάκρυνά σου; Όσο και να κλάψεις, δεν πρόκειται να φέρεις πίσω τη γιαγιά σου από το βασίλειο του Άδη!⁴» Η Διοτίμα έσφιγγε τα χείλη για να συγκρατήσει τους λυγμούς της και μόνο το βράδυ, σαν βρισκόταν στο στρώμα της, άφηνε τον εαυτό της ελεύθερο και παραδινόταν σ' έναν βουβό θρήνο. Κάποιο από αυτά τα βράδια, η γιαγιά ήρθε στον ύπνο της, και η Διοτίμα την είδε να σκύβει πάνω από το κρεβάτι της· να της σφουγγίζει τα δάκρυα με τον ποδόγυρο του φορέματός της, όπως έκανε παλιά.

«Γιαγιά, γιατί έφυγες;» τη ρώτησε με παράπονο. «Τι θα κάνω εγώ χωρίς εσένα; Μόνο εσύ μ' αγαπούσες...»

Η ηλικιωμένη συνονόματη της μικρής Διοτίμας άπλωσε το χέρι και χάιδεψε τα μαλλιά της εγγονής της. «Η μητέρα σου σ' αγαπάει, να είσαι σίγουρη. Μερικές φορές, βέβαια, συμπεριφέρεται απότομα, αλλά μην την παρεξηγείς, κόρη μου. Σκέψου πόσο δύσκολη είναι η ζωή της...»

«Μ' αγαπάει; Έτσι λες; Τότε γιατί έλεγε στον πατέρα μου πως είναι καλύτερο να μην αναθρέψεις ένα «ανεπιθύμητο παιδί»⁵ παρά να το κάνεις και ύστερα να μετανιώνεις μια ζωή;»

4. Ο θεός του Κάτω Κόσμου, του κόσμου των νεκρών.

5. Στην αρχαία Ελλάδα, η γέννηση ενός παιδιού δεν ήταν πάντα επιθυμητή. Αν η οικογένεια είχε πολλά παιδιά ή αν το παιδί ήταν κορίτσι, ο πατέρας είχε το δικαίωμα να μην το αναθρέψει. Τα ανεπιθύμητα παιδιά τα έδιναν σε κάποιον δούλο να τα «εκθέσει», δηλαδή να τα αφήσει κάπου, μακριά από το σπίτι, ώστε να πεθάνουν. Το μόνο που θα μπορούσε να γλιτώσει ένα έκθετο παιδί από τον θάνατο ήταν να το βρει κάποιος που δεν είχε δικά του παιδιά και να το υιοθετήσει.

«Αυτά έλεγαν; Κι εσύ νόμισες ότι μιλούσαν για σένα;» ρώτησε η γριά Διοτίμα χαμογελώντας αχνά.

«Για μένα μιλούσαν, βέβαια! Για ποιον άλλο; Το μετάνιωσαν που αποφάσισαν να αναθρέψουν ένα κορίτσι. Ενώ, αν ήμουν αγόρι...»

«Αχ, κόρη μου, εσύ δεν ξέρεις. Δεν ξέρεις...» μουρμούρισε η γριά Διοτίμα.

«Τι δεν ξέρω, γιαγιά; Εξήγησέ μου... Τι δεν ξέρω;» είπε με αγωνία η μικρή, αλλά, την ίδια στιγμή, η μορφή της γιαγιάς της διαλύθηκε σαν καπνός.

Η Διοτίμα σηκώθηκε από το στρώμα της. Το όνειρο που είχε δει και η ανάμνηση της γιαγιάς της είχαν διώξει τον ύπνο από τα βλέφαρά της. Πήρε το *μάτιό*⁶ της, και περπατώντας σιγανά για να μην ξυπνήσει τους γονείς της, άνοιξε την πόρτα και βγήκε στη μικρή αυλή. Ο ουρανός ήταν κατασκότεινος, το ξημέρωμα αργούσε ακόμα, και η βραδινή ψύχρα, έτσι όπως ήταν ιδρωμένη, την έκανε να ανατριχιάσει. Τυλίχτηκε σφιχτά με το μιάτιο και ανάσανε ανακουφισμένη τον δροσερό αέρα. Η γυναίκα του ονείρου δεν έλεγε να φύγει από το μυαλό της. «Εσύ δεν ξέρεις» της είχε πει. Αλλά τι παράξενο... Τα ίδια ακριβώς λόγια τής είχε πει και η γιαγιά της.

Ξεφύσηξε εκνευρισμένη. «Ανοησίες! Χάνω τον ύπνο μου για ανοησίες».

6. Πανωφόρι. Απλό κομμάτι ύφασμα που το φορούσαν πάνω από τον χιτώνα, όπως φοράμε εμείς το παλτό ή τις ζακέτες.

Ενώ στεκόταν στο κατώφλι χαμένη στις σκέψεις της, η Διοτίμα ένιωσε κάτι απαλό να την αγγίζει. Τινάχτηκε ξαφνιασμένη. Ένα μικρό σκυλί την είχε πλησιάσει αθόρυβα κουνώντας την ουρά του. Κάθισε στο κατώφλι και το πήρε στην αγκαλιά της. Το κουτάβι τρύπωσε ευχαριστημένο στις πτυχές του ρούχου της.

«Εσύ είσαι τυχερό» είπε χαϊδεύοντάς του το κεφάλι. «Η μάνα σου δε σε αρνήθηκε. Παρόλο που έκανε πολλά παιδιά, όλα τα θήλασε κι όλα τα φρόντισε. Ενώ η δική μου...»

Το κουτάβι κλαψούρισε σιγανά και της έγλειψε τα χέρια. Από τα πέντε κουτάβια που είχε γεννήσει η σκύλα τους, μόνο αυτό τους είχε μείνει. Ήταν καλή γενιά και θα γίνονταν σπουδαία κυνηγόσκυλα μεγαλώνοντας. Γι' αυτό, μόλις σταμάτησαν να θηλάζουν, ήρθε ο Αλκίφρων και τα πήρε, αφήνοντας στο κτήμα μόνο ένα, το πιο μικρόσωμο. Η καημένη η σκύλα πόσο αναστατώθηκε... Για μέρες έτρεχε πάνω κάτω σκούζοντας, ψάχνοντας τα μικρά της. Και η ίδια η Διοτίμα είχε στενοχωρηθεί που έφυγαν τα κουτάβια, αλλά ήξερε ότι δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, αφού όλοι τους, άνθρωποι και ζωντανά, ανήκαν στον Σπαρτιάτη κύριό τους, κι αυτός ήταν που καθόριζε την τύχη τους.

«Τι να κάνουν, άραγε, τα αδέρφια σου εκεί στην Πιτάνη;⁷» ρώτησε το κουτάβι σφίγγοντάς το στην αγκα-

7. Η αρχαία Σπάρτη αποτελούνταν από πέντε κόμεις (χωριά). Η Πιτάνη, οι Λίμνες, η Μεσόα και η Κυνόσουρα ήταν γει-

λιά της. «Μην ανησυχείς, καλά θα περνούν. Ο Αλκίφρων μπορεί να μη νοιάζεται για τους είλωτές του, τα σκυλιά του, όμως, τα αγαπάει...» μουρμούρισε με ένα πικρό χαμόγελο. Αν και δε συμπαθούσε ιδιαίτερα τον Αλκίφωνα –ποιος είλωτας συμπαθούσε τον κύριό του–, θαύμαζε αυτό τον ψηλό, λυγερόκορμο νέο άντρα με τα μακριά χρυσόξανθα μαλλιά και τα φλογερά μάτια.

Μια μέρα, πριν από δύο καλοκαίρια, τον είχε δει στα *Υακίνθια*⁸ και της είχε φανεί ίδιος με το άγαλμα του Φοίβου. Τι ήθελε να το πει; Γι' αυτό το αθώο σχόλιο, η μητέρα της της είχε δώσει ένα τόσο δυνατό χαστούκι, που ακόμα το θυμόταν, κι ας είχε περάσει καιρός από τότε.

Η Εριφύλη αντιπαθούσε τόσο τον Σπαρτιάτη κύριό τους, που δεν ανεχόταν ούτε το όνομά του να ακούει. Όποτε έβλεπε το λευκό άλογο και τον ιππέα με τον κόκκινο *μανδύα*⁹ να πλησιάζει στο κτήμα, την έπιανε ένας ανεξήγητος εκνευρισμός. «*Τι θέλει πάλι αυτός; Πήγαινε να δεις!*» έλεγε με απότομο ύφος στην κόρη της και εξαφανιζόταν. Κλεινόταν στον αχυρώνα ή στην

τονικές μεταξύ τους, ενώ η πέμπτη κόμη, οι Αμύκλες, βρισκόταν νοτιότερα, σε απόσταση πέντε χιλιομέτρων.

8. Μεγάλη θρησκευτική γιορτή των Σπαρτιατών. (Για τις θρησκευτικές γιορτές διαβάστε περισσότερα στο Παράρτημα.)

9. Πανωφόρι. Απλό κομμάτι ύφασμα που το έριχναν στους ώμους και το στερέωναν μπροστά στο στήθος με μια πόρπη, δηλαδή μια αγκράφα. (Περισσότερα για την εμφάνιση των Σπαρτιατών, στο Παράρτημα.)

αποθήκη, τάχα πως ήταν πολύ απασχολημένη, και δεν εμφανιζόταν προτού βεβαιωθεί πως ο κύριός τους είχε φύγει.

Εκείνες τις στιγμές, η Διοτίμα ήθελε να ανοίξει η γη να την καταπιεί για να γλιτώσει από τα νεύρα της μητέρας της. Όσο κι αν προσπαθούσε να μην της δώσει καμία αφορμή, κάποιο λάθος θα έκανε και τότε είχε σίγουρη την τιμωρία. Όταν ζούσε η γιαγιά, έμπαινε πάντα στη μέση για να σώσει την κατάσταση και γινόταν η ασπίδα που πάνω της εκτόξευε η Εριφύλη τα βέλη της οργής της. «Ω θεοί! Τι αμαρτίες έχω κάνει και με τιμωρείτε τόσο σκληρά; Γιατί δεν έρχεται ο Ερμής¹⁰ να με οδηγήσει στα δώματα του Άδη, να ησυχάσω από την αυθάδεια της κόρης μου και την ανοησία της μητέρας μου;» αναφωνούσε η Εριφύλη και στρεφόταν θυμωμένη για να απομακρυνθεί από το πεδίο της μάχης όσο πιο γρήγορα της επέτρεπε το χολό¹¹ πόδι της.

Η γιαγιά ποτέ δε ρωτούσε την εγγονή της τι είχε συμβεί. Απλώς περιοριζόταν στο να της τονίσει με ύφος σοβαρό πως όφειλε να υπακούει και να σέβεται τη μητέρα της. Η Διοτίμα, για να μη στενοχωρήσει τη γιαγιά της, ζητούσε συγγνώμη για το σφάλμα της, ακόμα κι

10. Ένας από τους δώδεκα Θεούς του Ολύμπου, γιος του Δία, αγγελιοφόρος των θεών και προστάτης των εμπόρων και των ταξιδιωτών. Επίσης, συνόδευε τις ψυχές των νεκρών στον Κάτω Κόσμο και τις παρέδιδε στον Άδη.

11. Κουτσό.

αν δεν είχε σφάλει πραγματικά. Το απίθασο κορίτσι έδινε τη θέση του σε μια υπάκουη και μυαλωμένη κόρη που δεχόταν αδιαμαρτύρητα την τιμωρία από τη μητέρα της. Έπειτα από κάθε τέτοιο μεγάλο καβγά, τα πράγματα ηρεμούσαν στο σπίτι. Η Εριφύλη δεν είχε αυτά τα απότομα ξεσπάσματα οργής, κι όλοι ανασαίναν ανακουφισμένοι. Μόνο η γιαγιά δεν ξεγελιόταν. Ήξερε πως αυτή η ηρεμία δεν έμελλε να κρατήσει πολύ· μόνο ως την επόμενη επίσκεψη του Αλκίφρονα.

Αλκίφρων

«ΦΕΡ' ΤΟ ΕΔΩ. Τώρα!» Ο νέος άντρας χτύπησε δυνατά το έδαφος μπροστά στα πόδια του με το ραβδί του. «Εδώ. Τώρα!» επανέλαβε.

Το κουτάβι κοίταξε διστακτικά τον κύριό του. Αυτό που του ζητούσε ήταν πάνω από τις δυνάμεις του. Το κόκαλο που κρατούσε στο στόμα του ήταν μια λαχταριστή λιχουδιά. Πώς να το επιστρέψει στον κύριό του; Ο σκύλος στάθηκε μια στιγμή αναποφάσιστος και ύστερα άρχισε να οπισθοχωρεί, έτοιμος να το βάλει στα πόδια. Η άγρια και επιτακτική φωνή του αφεντικού του τον έκανε να παγώσει στη θέση του. Χαμήλωσε το κεφάλι κλαψουρίζοντας σιγανά, προχώρησε με την ουρά στα σκέλια και άφησε το πολύτιμο λάφυρο στα πόδια του αφεντικού του. Εκείνος έσκυψε και μάζεψε το κόκαλο.

«Εύγε! Καλό σκυλί. Καλό σκυλί...» είπε χαϊδεύοντας το ζώο πίσω από τα αυτιά.

Το κουτάβι, ξεχνώντας το κόκαλο, άρχισε να γλείφει ευχαριστημένο το πόδι του αφεντικού του. Ξαφνικά σταμάτησε και στύλωσε τα αυτιά του. Η τριχά του

ορθώθηκε και άρχισε να οσμίζεται νευρικά τον αέρα, γρουλίζοντας απειλητικά.

«Τι είναι; Τι είναι, αγόρι μου;» ρώτησε ο Αλκίφρων.

Το κουτάβι, σαν να κατάλαβε την ερώτηση του αφεντικού του, έτρεξε σε μια συστάδα θάμνων και στάθηκε εκεί γαβγίζοντας και δείχνοντας τα δόντια του σε έναν αόρατο εχθρό. Ο Αλκίφρων άρπαξε το δόρυ του και ακολούθησε το σκυλί.

«Τι είναι εκεί, Λύκε; Τι μυρίστηρες; Λαγός; Πιάσ' τον!»

Ο μικρός Λύκος όρμησε στους θάμνους γαβγίζοντας, ενώ ο νέος άντρας περίμενε με το δόρυ έτοιμο να δει το θήραμα να πετάγεται. Αλλά, αντί για τον λαγό, άκουσε δυνατά γέλια και μια γνώριμη φωνή.

«Ε, Αλκίφρων! Μάζεψε το θηρίο σου... Παραλίγο να μας φάει!»

Την ίδια στιγμή, το «θηρίο» βγήκε από τους θάμνους κι έτρεξε να κρυφτεί πίσω από τον κύριό του. Ξοπίσω του έρχονταν, γελώντας ακόμα, δύο άντρες. Ο ένας ήταν ψηλός και γεροδεμένος, με ηλιοκαμένο δέρμα, μακριά ξανθοκόκκινα μαλλιά και κοντή γενειάδα. Ο άλλος ήταν νεότερος, εξίσου ψηλός, αλλά πιο λεπτοκαμωμένος, με ροδαλό πρόσωπο, μαύρα μάτια και μαύρα μαλλιά, που έπεφταν σε μπούκλες επάνω στους ώμους του. Από την εμφάνισή του, φαινόταν ότι ήταν ξένος. Φορούσε έναν ακριβό λινό χιτώνα ως τα γόνατα, *χλαμύδα*¹² που στερεωνόταν με ασημένια πόρπη

12. Κοντό πανωφόρι που φορούσαν οι ιππείς και οι ταξιδιώ-

στο στήθος, μαλακές δερμάτινες μπότες και πέτασο.¹³ Αλλά και δίχως αυτά, μόνο το μουστάκι¹⁴ του να έβλεπε κανείς, θα καταλάβαινε ότι δεν ήταν Σπαρτιάτης.

«Λοιπόν, Αλκίφρων, πώς πάει η “αγωγή”¹⁵; Μαθαίνει το κουτάβι σου ή άδικα παιδεύεσαι;»

Ο Αλκίφρων υποδέχτηκε τους νεοφερμένους με πλατύ χαμόγελο.

«Όπως διαπίστωσες κι εσύ, Ευρυσθένη, το κουτάβι μου έχει ανεπτυγμένο το κυνηγητικό του ένστικτο. Αμέσως ξετρύπωσε τους “λαγούς” που μπήκαν στην περιοχή του».

«Ναι, μόνο που αυτοί οι “λαγοί” ήταν λίγο μεγάλοι για τα δόντια του...» του αποκρίθηκε ο Ευρυσθένης χτυπώντας τον εγκάρδια στον ώμο. Στη συνέχεια, κοιτάζοντας πιο προσεκτικά το κουτάβι, που εξακολουθούσε να κρύβεται πίσω από τα πόδια του Αλκίφρονα, συμπλήρωσε: «Καλός μού φαίνεται ο μικρός. Έχει ψηλά πόδια, είναι δυνατός... Θα γίνει καλό κυνηγόσκυλο».

τες. Ήταν ένα κομμάτι ύφασμα που το στερέωναν με μια πόρπη στον δεξιό ώμο, έτσι ώστε να καλύπτουν εντελώς το αριστερό χέρι. Οι ιππείς, που ήθελαν να έχουν και τα δυο χέρια ελεύθερα, φορούσαν τη χλαμύδα με την πόρπη μπροστά στο στήθος.

13. Πλατύγυρο καπέλο που φορούσαν συνήθως οι ταξιδιώτες.

14. Οι Σπαρτιάτες συνήθιζαν να αφήνουν γενειάδα, αλλά ξύριζαν πάντα το μουστάκι.

15. Το σύστημα εκπαίδευσης των νέων στη Σπάρτη. (Διαβάστε περισσότερα στο Παράρτημα.)

«Κι εγώ έτσι πιστεύω. Ο πατέρας του είναι ένα από τα καλύτερα κυνηγόσκυλα του αδερφού μου. Με αυτόν ζευγάρωσα μια σκύλα που έχω στα κτήματά μου στο Έλος¹⁶». Καθώς μιλούσε, ο Αλκίφρων έριχνε πλάγιες ματιές στον σύντροφο του Ευρυσθένη και προσπαθούσε να θυμηθεί πού τον είχε ξαναδεί. Παρόλο που ο ξένος τον κοίταζε χαμογελώντας φιλικά, κάτι στο παρουσιαστικό του δεν του άρεσε.

Σαν κάπως φαντασμένος μού φαίνεται τούτος ο ξένος, σκέφτηκε ο Αλκίφρων. Πολύ μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του έχει. Ποιος νομίζει πως είναι; Εδώ είναι Σπάρτη! Αυτά δεν περνούν σε μας.

«Μου φαίνεται πως ο φίλος μας δε με αναγνώρισε και ακόμα αναρωτιέται ποιος είμαι...» είπε ο ξένος με απαλή φωνή και έντονα ξενική προφορά.

«Αλήθεια, Αλκίφρων, δε θυμάσαι τον Αθηναίο φίλο μου, τον Αριστοκλή; Τον είχες γνωρίσει τότε στην Ολυμπία...»

Μα βέβαια, ο Αριστοκλής! Είχαν συναντηθεί στην *Ιερή Άλτη*,¹⁷ στους αγώνες πριν από εννιά χρόνια. Ο Αλκίφρων αυτή τη χρονιά δε συμμετείχε στους αγώνες ως αθλητής, αλλά ως προπονητής. Είχε φορέσει ήδη τον *κότινο*¹⁸ δύο φορές στο παρελθόν. Όταν είχε

16. Περιοχή της Λακωνίας, νότια της Σπάρτης, στην κοιλάδα του Ευρώτα. (Διαβάστε περισσότερα στο παράρτημα.)

17. Το ιερό της Ολυμπίας. «Άλτις» στη διάλεκτο των Ηλείων σήμαινε άλσος.

18. Το βραβείο για τους νικητές στους αγώνες της Ολυμπίας

αγωνιστεί στον δρόμο σταδίου,¹⁹ στην κατηγορία παιδων,²⁰ και αργότερα στον δόλιχο δρόμο,²¹ στην κατηγορία αντρών. Γι' αυτό, οι Έφοροι²² του είχαν αναθέσει να προπονήσει τον δεκαπεντάχρονο Δερκυλίδα για να αγωνιστεί στον δρόμο σταδίου. Ο νεαρός αθλητής και ο προπονητής του, όλο το χρονικό διάστημα που διήρκεσαν οι προπονήσεις, δέθηκαν με ισχυρούς δεσμούς φιλίας.

Ο Δερκυλίδας είχε όλες τις αρετές του αθλητή. Ήταν σεμνός και υπάκουος, πάντα πρόθυμος να εκτελέσει όλες τις ασκήσεις, τα γυμνάσια και τις οδηγίες του Αλκίφρονα. Ακόμα κι όταν ήταν έτοιμος να πέσει κάτω από την εξάντληση, ύστερα από μια σκληρή προπόνηση, λέξη δεν έβγαине από τα χείλη του. Ως γνήσιος Σπαρτιάτης, προτιμούσε να σωριαστεί λιπόθυμος παρά να παραδεχτεί ότι κουράστηκε. Ο *ωκύπους*²³ Δερκυλίδας, όπως τον έλεγαν οι φίλοι του, ήταν ο πιο γρή-

ήταν ένα στεφάνι από τα κλαδιά της ιερής αγριελιάς που φύτευνε κοντά στον ναό του Δία.

19. Δρόμος ταχύτητας.

20. Στους πανελλήνιους αγώνες, σε πολλά αγωνίσματα υπήρχε χωριστή κατηγορία για μικρούς αθλητές.

21. Δρόμος αντοχής. Η λέξη «δόλιχος» σημαίνει μακρύς.

22. Οι πέντε Έφοροι ήταν ανώτατοι άρχοντες της Σπάρτης. (Για το πολίτευμα της Σπάρτης διαβάστε περισσότερα στο Παράρτημα.)

23. Γοργοπόδαρος. Λέξη που χρησιμοποιούσε πολύ συχνά ο Όμηρος για τον Αχιλλέα.

γορος δρομέας που είχε γνωρίσει ο Αλκίφρων. Ως εκείνη τη χρονιά που συνάντησε τον Αθηναίο Αριστοκλή.

Οι συστάσεις είχαν γίνει από τον Ευρυσθένη. Η οικογένειά του είχε παλιούς δεσμούς ξενίας²⁴ με κείνη του Αριστοκλή. Έτσι, είχε χαρεί πολύ όταν είδε στην Ολυμπία τον νεαρό Αθηναίο και τον πατέρα του, τον Ηγησία.

«Αριστοκλή, θα έχεις έναν άξιο αντίπαλο στο στάδιο» είχε πει ο Ευρυσθένης καθώς παρουσίαζε με περηφάνια στους Αθηναίους φίλους του τον Αλκίφρονα και τον Δερκυλίδα.

Ο Σπαρτιάτης αθλητής χαμογέλασε σεμνά κι έσφιξε το χέρι του αντιπάλου του.

«Είθε οι θεοί να χαρίσουν τον κότινο στον πιο άξιο» είπε με εγκάρδιο χαμόγελο ο Ηγησίας.

«Το εύχομαι» αποκρίθηκε κοφτά ο Αλκίφρων, ρίχνοντας κλεφτές ματιές στον αντίπαλο του Δερκυλίδα.

Ο νεαρός Αθηναίος τον κοιτούσε θαρρετά, χαμογελώντας με ύφος αλαζονικό. Ήταν ένα αδύνατο αγόρι με αβρό πρόσωπο, μαύρα μάτια, που τα σκίαζαν μακριές βλεφαρίδες, και μακριά μαλλιά, που σχημάτιζαν μπούκλες γύρω από το μέτωπό του. Οι λεπτοί ώμοι και το απαλό του δέρμα σε καμία περίπτωση δε θύμιζαν σώμα αθλητή που είχε προπονηθεί σκληρά.

24. Φιλοξενία. Οι δεσμοί ξενίας ήταν η φιλική σχέση που αναπτυσσόταν μεταξύ ενός οικοδεσπότη και του ξένου που υποδεχόταν στο σπίτι του. (Περισσότερα για τη φιλοξενία, στο Παράρτημα.)

Αυτός αθλητής; Ας γελάσω! Θα σου κοπεί με το μαχαίρι η αλαζονεία, νεαρέ, όταν αντικρίσεις την πλάτη του Δερκυλίδα στο στάδιο, σκεφτόταν ο Αλκίφρων, αλλά όπως συνήθιζαν οι Σπαρτιάτες, δε φανέρωσε τα συναισθήματά του και άφησε τους Αθηναίους να φλυαρούν ασταμάτητα για τους αγώνες και τα προγνωστικά τους.

Αυτό που έγινε στη συνέχεια δεν το χωρούσε ο νους του. Ο Δερκυλίδας ξεκίνησε καλά και γρήγορα άφησε πίσω του τους αντιπάλους του. Όλους εκτός από τον Αριστοκλή. Ο Αθηναίος έφτασε με άνεση τον νεαρό Σπαρτιάτη, και, για λίγο, οι δύο νέοι έτρεχαν ο ένας πλάι στον άλλο. Οι θεατές στο στάδιο παραληρούσαν, φώναζαν τα ονόματα των δύο αθλητών για να τους δώσουν κουράγιο. Και τότε, λίγο πριν από τον τερματισμό, ο Αριστοκλής άνοιξε το βήμα του και εκτοξεύτηκε σαν βέλος μπροστά, χαρίζοντας στην Αθήνα μια λαμπρή νίκη.

Ο δύστυχος Δερκυλίδας, αν και ήθελε να ανοίξει η γη να τον καταπιεί, έσφιξε θερμά το χέρι του Αριστοκλή.

«Νίκησε ο καλύτερος» είπε λακωνικά και, με το ήθος που τον διέκρινε, έδωσε ειλικρινή συγχαρητήρια στον αντίπαλό του.

Ο Αθηναίος γέλασε ευχαριστημένος και αγκάλιασε από τους ώμους τον Δερκυλίδα. *«Ήταν τιμή μου, φίλε Σπαρτιάτη, που αγωνίστηκα μαζί σου. Όσο καλύτερος είναι ο αντίπαλος, τόσο μεγαλύτερη αξία έχει η νίκη».*

Προτού αναχωρήσουν από την Άλτη, οι δύο νέοι έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση να βρεθούν και πάλι αντιμετώποι στην επόμενη ολυμπιάδα. Αλίμονο, όμως, ο Δερκυλίδας δεν έμελλε να πραγματοποιήσει την υπόσχεσή του. Έπειτα από έναν χρόνο, το νήμα της ζωής του κόπηκε απότομα, βυθίζοντας στη θλίψη τον Αλκίφρονα.

«Λοιπόν, Αλκίφρων, αναγνώρισες τώρα τον Αριστοκλή;»

Η ερώτηση του Ευρυσθένη επανέφερε τον Αλκίφρονα στο παρόν.

«Πώς να τον αναγνωρίσω;» είπε με ύφος ελαφρώς ενοχλημένο ο Αλκίφρων. «Τον θυμόμουν αγένειο αγόρι και τον βλέπω μπροστά μου ολόκληρο άντρα...» Άπλωσε το χέρι του στον Αθηναίο. «Πώς από τα μέρη μας, Αριστοκλή;»

«Ε, δουλειές...» απάντησε αόριστα εκείνος. «Δηλαδή ο πατέρας μου είχε κάποιες δουλειές στην Πελοπόννησο και μου ζήτησε να τον συνοδέψω. Αφού ήμασταν εδώ κοντά, σκεφτήκαμε να περάσουμε από τη Σπάρτη, να δούμε τον Ευρυσθένη».

«Θα μείνετε μέρες;» ρώτησε αδιάφορα ο Αλκίφρων.

Ο Αριστοκλής ανασήκωσε τους ώμους. «Αύριο, το πολύ μεθαύριο πρέπει να φύγουμε».

Σαν να του ήρθε μια ξαφνική έμπνευση, ο Ευρυσθένης πρότεινε με ενθουσιασμό: «Πρέπει να μείνεις οπωσδήποτε μερικές μέρες! Είναι ευκαιρία να δεις τις

*Γυμνοπαιδίες.*²⁵ Αρχίζουν σε τρεις μέρες. Θα έρθει πολύς κόσμος να δει τη γιορτή, θα περάσουμε ωραία!».

Ο Αλκίφρων έκανε έναν μορφασμό αποδοκιμασίας. «Πάλι θα γίνουμε ο περίγελος των γυναικών...» μουρμούρισε.

«Τι είναι αυτή η γιορτή; Και γιατί θα γίνετε περίγελος;» ρώτησε με ενδιαφέρον ο Αριστοκλής.

Ο Ευρυσθένης έβαλε τα γέλια. «Έτσι είναι το έθιμο. Είναι πολύ διασκεδαστικό, θα δεις! Μην ακούς αυτό τον γεροπαράξενο... Άλλωστε εσύ δεν κινδυνεύεις. Μόνο τους δικούς μας χλευάζουν οι Σπαρτιάτισσες, όχι τους ξένους. Ε, Αλκίφρων! Μην κατσουφιάζεις. Αν θέλεις να γλιτώσεις τα πειράγματα των γυναικών, προλαβαίνεις να βρεις νύφη μέσα σε τρεις μέρες. Αν θέλεις, έχω να σου προτείνω...»

«Να μου λείπει τέτοια χαρά! Δεν πέφτω καλύτερα σ' έναν λάκκο με φίδια...» μουρμούρισε ο Αλκίφρων κι έσπρωξε εκνευρισμένος το κουτάβι, που του έγλειφε τα πόδια.

Ο μικρός Λύκος τρέκλισε προς τα πίσω κλαψουρίζοντας, και ο νεαρός άντρας χτύπησε κάτω το πόδι του.

«Σιωπή, οι Σπαρτιάτες δεν κλαίνε ποτέ!» Οι άλλοι γέλασαν, και ο Αλκίφρων, σαν να μετάνιωσε με την αυ-

25. Μεγάλη σπαρτιατική γιορτή προς τιμήν του Απόλλωνα όπου γινόταν διαγωνισμός χορού. Κατά την περίοδο της γιορτής απαγορεύονταν οι πολεμικές επιχειρήσεις. (Διαβάστε περισσότερα στο Παράρτημα.)

στηρότητά του, πήρε το κόκαλο που τόση ώρα λιγουρευόταν ο σκύλος και το πέταξε προς τη μεριά του φωνάζοντας: «Λύκε, πιάσ' το!».

Το κουτάβι άρπαξε το κόκαλο στον αέρα και ύστερα έτρεξε να κρυφτεί πιο κει ώστε να το ροκανίσει με την ησυχία του.

«Τουλάχιστον, τώρα θα πάψει να μας ενοχλεί».

«Ενώ εσείς ασχολείστε με το κουτάβι» παρατήρησε ο Αριστοκλής, «εγώ έχω μείνει με την απορία... Τι είναι αυτές οι Γυμνοπαιδίες;».

«Α, είναι μια πολύ ονομαστή σπαρτιατική γιορτή. Απορώ πώς δεν την έχεις ακουστά...»

«Στην Αθήνα ξέρουμε τα *Κάρνεια*,²⁶ αλλά την άλλη γιορτή, τις Γυμνοπαιδίες, εγώ, τουλάχιστον, πρώτη φορά την ακούω».

«Μα βέβαια, τα *Κάρνεια* είναι διάσημα στο πανελλήνιο. Αλλά και οι Γυμνοπαιδίες...»

Οι τρεις νέοι κάθισαν στη σκιά ενός φουντωτού πεύκου, και ο Ευρυσθένης ανέλαβε να εξηγήσει στον ξένο του τα σπαρτιατικά έθιμα.

«Τη γιορτάζουμε κάθε καλοκαίρι και είναι αφιερωμένη στον Απόλλωνα. Το ωραιότερο μέρος της γιορτής είναι ο διαγωνισμός χορού».

«Ποιοι διαγωνίζονται;» ρώτησε με ενδιαφέρον ο Αριστοκλής.

«Σχηματίζονται τρεις ομάδες με τους καλύτερους

26. Μεγάλη γιορτή αφιερωμένη στον Απόλλωνα.

χορευτές μας. Η μια ομάδα είναι οι ηλικιωμένοι, η δεύτερη μια ομάδα πολεμιστών και η τρίτη μια ομάδα από πολύ νέα αγόρια που δεν έχουν γραφτεί ακόμα στις τάξεις του στρατού».

«Χορεύετε κι εσείς;»

«Φυσικά, με την ομάδα των πολεμιστών!» περηφανεύτηκε ο Ευρυσθένης. «Ο Αλκίφρων είναι ο καλύτερος χορευτής μας. Να τον δεις όταν χορεύει πρώτος...»

Ο Αριστοκλής κοίταξε με ανανεωμένο ενδιαφέρον τον Αλκίφωνα.

«Ε, τότε αξίζει να μείνω. Ο πατέρας μου μπορεί να φύγει αν βιάζεται, όμως εγώ θα μείνω, να δω εσάς τους δύο να χορεύετε. Έχω ακούσει πολλά για τους περίφημους σπαρτιατικούς χορούς».

«Μπα; Εκτιμούν οι Αθηναίοι τους σπαρτιατικούς χορούς;» ρώτησε ο Αλκίφρων με ύφος κάπως στρυφνό.

«Και βέβαια τους εκτιμούν και τους θαυμάζουν! Στην Αθήνα λέμε πως οι Σπαρτιάτες είστε σαν τα τζιτζίκια. Μόλις ακούσετε μουσική, σας γαργαλούν τα πόδια σας και αρχίζετε αμέσως τον χορό και το τραγούδι!»

Ο Ευρυσθένης έβαλε τα γέλια, όμως ο Αλκίφρων παρατήρησε ενοχλημένος: «Ωστε οι Αθηναίοι μας παρομοιάζουν με τζιτζίκια; Δεν έχουν άδικο! Αλλά προσοχή. Έτσι και πειράξετε τα τζιτζίκια, θα τα δείτε να μεταμορφώνονται σε σφήκες με μυτερό κεντρί».

«Έλα τώρα...» μπήκε στη μέση ο Ευρυσθένης. «Ο Αριστοκλής αστειεύεται».

«Συγγνώμη. Ζητώ χίλιες φορές συγγνώμη...» Ο νεαρός Αθηναίος είχε γίνει κατακόκκινος από την ντροπή του και δεν ήξερε πώς να διορθώσει το σφάλμα του. «Μα τον Δία, δεν το είπα για κακό... Ήθελα απλώς να πω ότι όλοι γνωρίζουν πόσο σας αρέσει η μουσική και ο χορός. Αλλά και στον πόλεμο, φυσικά, είστε οι πρώτοι, οι καλύτεροι πολεμιστές... Πραγματικά ακαταμάχητοι».

Ο Αλκίφρων κούνησε το κεφάλι του. «Εντάξει, εντάξει... Δεν ήθελες να μας προσβάλεις. Ας το ξεχάσουμε».

«Λοιπόν, εκτός από τον διαγωνισμό χορού, τι άλλο θα δούμε στις Γυμνοπαιδίες;» ρώτησε ο Αριστοκλής προσπαθώντας να αλλάξει συζήτηση.

Ο Ευρυσθένης έριξε ένα πλάγιο βλέμμα στον Αλκίφρονα, σαν να του ζητούσε την άδεια να μιλήσει.

«Αφού θα το δει, γιατί να μην του το πούμε;»

Ο Αλκίφρων ανασήκωσε τους ώμους του.

«Στις Γυμνοπαιδίες έχουμε ένα έθιμο που ίσως σου φανεί παράξενο...» άρχισε να λέει. «Όλοι οι ανύπαντροι άντρες που έχουν περάσει τα τριάντα, όπως εμείς, περνάμε μέσα από την Αγορά²⁷ γυμνοί και...»

Ο Ευρυσθένης δίστασε για λίγο. Γύρισε και κοίταξε τον Αλκίφρονα, που μασούλιζε αδιάφορος ένα ξερό χορτάρι. Εκείνος του έκανε νόημα να συνεχίσει.

27. Στις πόλεις της αρχαίας Ελλάδας, τα δημόσια κτίρια βρίσκονταν στην Αγορά, στην κεντρική πλατεία της πόλης. Στον ίδιο χώρο λειτουργούσε και η εμπορική αγορά.

«Το αστείο είναι πως... εκεί μας περιμένουν οι γυναίκες. Το τι ακούμε δε λέγεται! Μας κοροϊδεύουν, μας βρίζουν, τραγουδούν χλευαστικά τραγούδια...» συμπλήρωσε ο Ευρυσθένης και ξέσπασε σε τρανταχτά γέλια βλέποντας την έκφραση στο πρόσωπο του Αριστοκλή.

Ο Αθηναίος κοίταζε με γουρλωμένα μάτια τους δύο άντρες, αδυνατώντας να πιστέψει αυτό που άκουγε. «Επιτρέπετε στις γυναίκες σας να βλέπουν γυμνούς άντρες; Δημόσια; Και να σας κοροϊδεύουν από πάνω;»

«Μόνο στις παντρεμένες» διευκρίνισε ο Ευρυσθένης. «Οι μικρές κοπέλες κάθονται παράμερα.»

«Σας βλέπουν, όμως, κι εκείνες γυμνούς!»

«Ε, ναι» απάντησαν και οι δύο Σπαρτιάτες μαζί, σαν να ήταν το πιο φυσικό πράγμα στον κόσμο.

«Όλος ο λαός κι όλοι οι ξένοι είναι παρόντες στην Αγορά, αλλά μόνο οι γυναίκες έχουν δικαίωμα να μας βρίσουν».

Ο Αριστοκλής τούς κοίταξε ανοιγοκλείνοντας τα μάτια του και μετά άρχισε να γελάει. «Ωραίο... ωραίο αστείο!» φώναξε σκασμένος στα γέλια. «Για μια στιγμή, το πίστεψα!» Στράφηκε στον Ευρυσθένη σκουπίζοντας τα μάτια του, που είχαν δακρύσει από τα γέλια. «Φίλε μου, είσαι εξαιρετικός υποκριτής.²⁸ Ξέρω έναν κωμικό ποιητή που σίγουρα θα εκτιμούσε τις ικανότητές σου!»

«Δεν είναι αστείο...» τον διέκοψε με ύφος δυστυχι-

28. Ηθοποιός.

σμένο ο Αλκίφρων. «Αλήθεια σού λέει. Αν μείνεις, θα έχεις την ευκαιρία να το διαπιστώσεις με τα ίδια σου τα μάτια...»

Ο Αριστοκλής ξαφνικά σοβάρεψε. «Ώστε δεν είναι αστείο;» ρώτησε διστακτικά.

«Όχι. Έτσι είναι το έθιμο» ανέλαβε να του εξηγήσει με σοβαρό ύφος ο Αλκίφρων. «Οι γυναίκες με αυτό τον τρόπο τιμωρούν τους εργένηδες που έχουν περάσει την ηλικία γάμου και αρνούνται να παντρευτούν».

«Και δεν ντρέπονται να σας βλέπουν γυμνούς; Μια Αθηναία κυρία θα πέθαινε από ντροπή αν έβλεπε έναν ξένο άντρα γυμνό!»

«Απεναντίας, η ντροπή είναι δική μας» απάντησε αναστενάζοντας ο Αλκίφρων, «επειδή έχουμε παραμελήσει το καθήκον μας να παντρευτούμε και να κάνουμε απογόνους... Λες και είναι το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο να βρούμε τη σωστή γυναίκα και να ανοίξουμε σπιτικό!» συμπλήρωσε εκνευρισμένος.

«Δηλαδή μου λέτε ότι στη Σπάρτη ο γάμος είναι υποχρεωτικός;» απόρησε ο Αριστοκλής.

«Γιατί, στην Αθήνα δεν είναι;»

«Όχι βέβαια! Εκτός από κάποιες εξαιρέσεις».

«Στη Σπάρτη, όποιος άντρας έχει περάσει τα τριάντα και είναι ακόμη ανύπαντρος τιμωρείται με δημόσιο εξευτελισμό».

«Μα αυτό είναι ανήκουστο!» αναφώνησε αγανακτισμένος ο Αριστοκλής. «Ο γάμος είναι τελείως προσωπική υπόθεση!»

«Κάνεις λάθος, Αθηναίε!» του αποκρίθηκε με σκοτεινό ύφος ο Αλκίφρων. «Ο γάμος είναι καθήκον καθενός από μας απέναντι στην πατρίδα. Είναι καθήκον μας να γεννήσουμε παιδιά, να κάνουμε γιους που θα συνεχίσουν τη γενιά μας!»

«Και αφού, λοιπόν, η πολιτεία σάς υποχρεώνει να παντρεύεστε κι εσείς αναγνωρίζετε πως είναι καθήκον σας, γιατί δεν το κάνετε; Γιατί υπομένετε αυτούς τους δημόσιους εξευτελισμούς στις Γυμνοπαιδίες; Βρείτε μια γυναίκα να παντρευτείτε και...»

«Μα εδώ ακριβώς είναι το θέμα. Η γυναίκα που...» άρχισε να λέει ο Ευρυσθένης, αλλά σταμάτησε μεμιάς βλέποντας το αγριεμένο βλέμμα που του έριξε ο Αλκίφρων. Κατόπιν βιάστηκε να προσθέσει: «Φίλοι μου, σας το δηλώνω. Τελευταία φορά που υπομένω τους χλευασμούς των γυναικών της Σπάρτης. Το αποφάσισα!».

«Τι; Θέλεις να πεις ότι σκοπεύεις σύντομα να παντρευτείς;» ρώτησε ο Αριστοκλής.

Ο Αλκίφρων τού έριξε ένα βλέμμα γεμάτο δυσπιστία.

Ο Ευρυσθένης κούνησε το κεφάλι του.

«Έχεις βρει και τη νύφη;» τον ρώτησε πάλι.

«Και βέβαια! Μένει να στείλω προξενητές στον πατέρα της κοπέλας, κι αν συμφωνήσει, τότε δε θ' αργήσω να την αρπάξω».

«Μα αν συμφωνήσουν οι δικοί της, γιατί πρέπει ν' αρπάξεις τη νύφη; Θα σ' τη δώσουν οι ίδιοι...» Ο Αριστοκλής τον κοίταξε γεμάτος απορία.

«Φίλε μου, ο γάμος στη Σπάρτη δεν έχει καμία σχέση με αυτά που ξέρετε εσείς οι Αθηναίοι. Το έθιμο απαιτεί να αρπάξουμε τη νύφη. Με τη σύμφωνη γνώμη των γονιών της, ασφαλώς, αφού πρώτα θα έχουμε αρραβωνιαστεί την κοπέλα» του εξήγησε ο Ευρυσθένης.

Ο νεαρός Αθηναίος δεν μπορούσε να το χωνέψει. «Αλήθεια» παραδέχτηκε, «παράξενα έθιμα έχετε εδώ στη Σπάρτη».

«Έτσι λες;» τον ρώτησε απότομα ο Αλκίφρων.

«Ναι. Δηλαδή... όχι! Ήθελα να πω ότι κάθε πόλη έχει τα δικά της έθιμα, που φαντάζουν παράξενα στα μάτια κάθε ξένου...» βιάστηκε να δικαιολογηθεί ο Αριστοκλής, από φόβο μήπως τον παρεξηγήσει ο Σπαρτιάτης.

Για λίγη ώρα δε μιλούσε κανένας, και το μόνο που ακουγόταν ήταν τα τσιτζίκια, που, κρυμμένα στα κλαδιά του πεύκου, χαλούσαν τον κόσμο με το μονότονο τραγούδι τους.

«Λοιπόν, χάρηκα που σε ξαναείδα Αλκίφρων». Ο Αριστοκλής σηκώθηκε και τίναξε τον χιτώνα του ώστε να φύγουν οι πευκοβελόνες που είχαν κορφωθεί πάνω. Ύστερα, σαν κάτι να θυμήθηκε, έφερε το χέρι του στη ζώνη και τράβηξε ένα μικρό δερμάτινο *βαλάντιο*.²⁹ Το άνοιξε κι έβγαλε από μέσα μια μακριά κόκκινη κορδέλα, ελαφρώς ξεθωριασμένη από τον χρόνο. Ο Αλκίφρων την αναγνώρισε αμέσως. Τέτοιες κορδέλες φο-

29. Πουγκί, μικρό σακουλάκι όπου έβαζαν τα χρήματα, πορτοφόλι.

ρούσαν οι νικητές των αγώνων. Τις έδεναν στα μαλλιά, στους βραχίονες, κι έτσι στολισμένοι, έκαναν τον γύρο του θριάμβου μέσα στο στάδιο ενώ το πλήθος τούς έραινε με λουλούδια.

«Αλκίφρων, θα ήθελα να σου ζητήσω μια χάρη».

Ο Σπαρτιάτης τον κοίταξε με απορία καθώς σηκωνόταν από το έδαφος.

«Αυτό είναι για τον Δερκυλίδα» εξήγησε στριφογυρίζοντας αμήχανα την κορδέλα στα χέρια του. «Μου είχε υποσχεθεί να συναντηθούμε στην επόμενη ολυμπιάδα. Τον περιμένα, αλλά δεν ήρθε...»

Ο Αλκίφρων δάγκωσε τα χείλη του. «Ναι, δεν ήρθε...» μουρμούρισε με βραχνή φωνή.

Ο Αριστοκλής χαμήλωσε αμήχανα το βλέμμα. «Αυτή τη μέρα στο στάδιο ένιωσα πως έτρεχε κι εκείνος πλάι μου, ότι ανεβήκαμε μαζί στο βάθρο του νικητή. Μια από τις κορδέλες της νίκης είναι δική του. Θα του τη δώσεις;»

Άπλωσε το χέρι, αλλά ο Αλκίφρων δεν έκανε καμία κίνηση να πάρει την κορδέλα. Ο Ευρυσθένης τού έριξε ένα αγριεμένο βλέμμα. Γνωρίζοντας ότι ο φίλος του δε συμπαθούσε ιδιαίτερα τον νεαρό Αθηναίο, ετοιμάστηκε να επέμβει. Όσο κι αν σεβόταν τον Αλκίφρονα, δε θα του επέτρεπε να προσβάλει τον ξένο του.

«Καλύτερα να του τη δώσεις εσύ...» ψιθύρισε ο Αλκίφρων και συμπλήρωσε ξεροβήχοντας: «Ο τάφος του δεν είναι πολύ μακριά από δω. Αν θέλεις, πάμε μαζί...».